

บทที่ 4
ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ ของชุมชนบ้านห้วยฮี้ หมู่ที่ 8 ต. ปู่ลิง อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน ในส่วนของการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งเสนอเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน จากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ร่วมกับการสังเกตสภาพทั่วไปของชุมชน

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลในส่วนนี้ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ ลักษณะการประกอบอาชีพท่องเที่ยว ระยะเวลาการประกอบอาชีพท่องเที่ยว รายได้จากธุรกิจท่องเที่ยว การให้บริการแบบโฮมสเตย์ ค่าบริการ ข้อมูลที่รวบรวมได้ในส่วนนี้นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ในรูปของการแจกแจงความถี่และการกระจายร้อยละ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	29	96.7
หญิง	1	3.3
รวม	30	100.0
อายุ		
ไม่เกิน 35 ปี	8	26.7
36 – 40 ปี	12	40.0
ตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป	10	33.3
รวม	30	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	5	16.7
แต่งงาน	25	83.3
รวม	30	100.0
การศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	15	50.0
ป.4 - ป.6	5	16.7
ม.1 - ม.6	3	10.0
อนุปริญญา/ปริญญาตรี	5	16.7
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	2	6.6
รวม	30	100.0
อาชีพ		
เกษตรกรกรม	19	63.4
รับจ้าง	4	13.3
ข้าราชการ	1	3.3
บริษัทเอกชน	3	10.0
อื่น ๆ (องค์กรเอกชน)	3	10.0
รวม	30	100.0

สถิติข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษารั้งนี้ สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพศ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษารั้งนี้ พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 29 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 96.7 และเป็นเพศหญิง จำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.3 จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายเกือบทั้งหมด และเป็นเพศหญิง 1 ราย ผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิงนั้นเป็นบุคคลนอกชุมชน

อายุ จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-40 ปี จำนวน 12 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาคือ มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 26.7 และมีอายุไม่เกิน 35 ปี จำนวน 10 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.3

สถานภาพ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส แต่งงานแล้ว จำนวน 25 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 83.3 ในขณะที่มีสถานภาพโสด จำนวน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.7 จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพโสดน้อยกว่ากลุ่มมีสถานภาพสมรสแล้ว และมีข้อสังเกตว่าผู้มีสถานภาพโสดและเป็นบุคคลในชุมชนบ้านห้วยอี จะเป็นสมาชิกในครอบครัวที่ดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

การศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกัน นับตั้งแต่กลุ่มที่ไม่เคยได้รับการศึกษาจนถึงกลุ่มที่มีการศึกษาในระดับปริญญา กล่าวคือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่เคยได้รับการศึกษา จำนวน 15 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมา คือ มีการศึกษาระดับ ป.4 – ป.6 จำนวน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.7 มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปริญญาตรี จำนวน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.7 มีการศึกษาระดับ ม.1 – ม.6 จำนวน 3 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.0 และปริญญาโทหรือสูงกว่าจำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.6 ตามลำดับ จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ไม่สูงนักหรือไม่เกินระดับ ม.1-ม.6 เป็นส่วนมาก ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาสูงกว่านั้นเป็นบุคคลนอกชุมชน

อาชีพ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ดังนี้ อาชีพเกษตรกรรวมจำนวน 19 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 63.4 รองลงมา ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 4 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 13.3 ประกอบอาชีพอื่นๆ (เจ้าหน้าที่ขององค์กรเอกชนหรือ NGO) จำนวน 3 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 3 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.0 และ ประกอบอาชีพข้าราชการ จำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนบ้านห้วยอี ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรและรับจ้าง ส่วนผู้ประกอบอาชีพอื่นนั้นเป็นบุคคลนอกชุมชน

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	จำนวน ^{1/}	ร้อยละ
ลักษณะการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว		
เป็นอาชีพหลัก	-	-
เป็นอาชีพรอง	24	100.0
รวม	24	100.0
ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพธุรกิจท่องเที่ยว		
1 ปี	2	8.3
2 ปี	1	4.2
3 ปี	12	50.0
4 ปี	9	37.5
รวม	24	100.0
รายได้จากธุรกิจท่องเที่ยว		
ไม่เกิน 200 บาทต่อเดือน	6	25.0
201 – 400 บาทต่อเดือน	8	33.3
401 – 600 บาทต่อเดือน	7	29.2
ตั้งแต่ 601 บาทต่อเดือนขึ้นไป	3	12.5
รวม	24	100.0
การให้บริการพักรมแก่นักท่องเที่ยว		
ไม่ให้บริการ	1	4.2
ให้บริการพักรม	23	95.8
รวม	24	100.0
วิธีการรับนักท่องเที่ยว ^{2/}		
แจ้งข้อมูลที่จำเป็นให้แก่นักท่องเที่ยว	24	100.0
บริษัทนำเที่ยวคัดเลือกมาให้	14	58.3
มักไม่ได้รับข้อมูลส่วนตัวนักท่องเที่ยว	5	20.8
ตรวจสอบประวัติก่อนให้การต้อนรับ	4	16.7

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ความพอใจในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน		
ไม่พอใจ	-	-
พอใจ	24	100.0
รวม	24	100.0

หมายเหตุ ¹ เฉพาะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นสมาชิกในชุมชนบ้านห้วยฮี จำนวน 24 ราย

² คำถามตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

สถิติข้อมูลการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษารังนี้สามารถอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

ลักษณะการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรหรือรับจ้าง ดังนั้นการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเป็นการประกอบอาชีพเช่นกัน แต่ดำเนินธุรกิจในลักษณะอาชีพรอง จำนวน 24 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100.0 จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนบ้านห้วยฮี ซึ่งทั้งหมดประกอบอาชีพเกษตรกร และรับจ้างแล้ว ทุกครัวเรือนหรือผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นบุคคลในชุมชนแห่งนั้น ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์เป็นอาชีพเสริม ร่วมกับการประกอบอาชีพหลักที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรและรับจ้าง อีกด้วย

ระยะเวลาที่ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริมมานาน 3 ปี จำนวน 12 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมา ประกอบอาชีพมานาน 4 ปี จำนวน 9 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 37.0 ประกอบอาชีพมานาน 1 ปี จำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.3 และประกอบอาชีพมาเพียง 1 ปี จำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.2 ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า กลุ่มประชาชนในชุมชนบ้านห้วยฮี ดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวมาแล้วเพียง 3-4 ปีเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงที่ชุมชนแห่งนี้ดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวมาด้วยระยะเวลาเพียง 4 ปี

รายได้จากธุรกิจท่องเที่ยวของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม การประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอาชีพรองของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ไม่สูงนัก พบว่า รายได้จากธุรกิจท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 201-400 บาท จำนวน 8 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมา มีรายได้จากการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ระหว่าง 401 – 600 บาทต่อเดือน จำนวน 7 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.2 มีรายได้ไม่เกิน 200 บาทต่อเดือน จำนวน 6 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 25.0 และมีรายได้ตั้งแต่ 601

บาทต่อเดือนขึ้นไป จำนวน 3 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.5 ตามลำดับ จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า สมาชิกในกลุ่มท่องเที่ยวของชุมชนบ้านห้วยฮี้ มีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ไม่สูงนัก ทั้งนี้เพราะกลุ่มท่องเที่ยวได้กำหนดอัตราค่าบริการท่องเที่ยวไว้เป็นอัตราเดียวกันทั้งหมด และอัตราที่กำหนดก็ไม่สูงนัก ดังจะกล่าวถึงต่อไป

การให้บริการพักผ่อนแก่นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์มีส่วนต่างที่สำคัญคือการให้บริการที่พักอาศัยของประชาชนในชุมชน ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้บริการพักผ่อนในบ้านของตนเองแก่นักท่องเที่ยว จำนวน 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 95.8 ในขณะที่ไม่ได้ให้บริการพักผ่อน จำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.2 ตามลำดับ

สำหรับการคิดค่าใช้จ่ายด้านบริการที่พักแก่นักท่องเที่ยว อยู่ในอัตราเดียวกันเดียวกันทั้งหมด คือ 1) ค่าที่พักอัตรา 100 บาทต่อคืนต่อคน 2) ค่าอาหาร มีโต๊ะ 50 บาทต่อคน นอกจากนี้ยังกำหนดค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย ค่านำทาง อัตราวันละ 100 บาทต่อคน และค่าเช่าเต็นท์ อัตราหลังละ 100 บาทต่อคืน ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนจะใช้อัตราเดียวกันทั้งหมด จากรายละเอียดและข้อมูลที่แสดงให้เห็นนี้ กล่าวได้ว่าชุมชนแห่งนี้กำหนดอัตราค่าบริการแก่นักท่องเที่ยวไว้ไม่สูงนัก ประกอบกับจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนในแต่ละคราวมีจำนวนไม่มากและมีการเข้ามาท่องเที่ยวไม่สม่ำเสมอ รวมทั้งเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาพักในชุมชนแห่งนี้ สมาชิกในกลุ่มท่องเที่ยวต่างหมุนเวียนกันให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยว จึงทำให้รายได้ของสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวมีไม่สูงนัก แต่สมาชิกทุกคนจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวในแต่ละเดือนจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

วิธีการต้อนรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยวที่บ้านของตนเอง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีอัตราค่าบริการและมีการต้อนรับนักท่องเที่ยวว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีวิธีการต้อนรับนักท่องเที่ยว ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีเรียงตามลำดับตามวิธีที่ใช้กันมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับแรก แจ้งข้อมูลที่จำเป็นให้แก่นักท่องเที่ยวทราบก่อนเข้าพักอาศัย จำนวน 24 คน หรือ คิดเป็นร้อยละ 100.0 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ลำดับที่สอง บริษัทยาเที่ยวเป็นผู้คัดเลือกหรือเป็นผู้จัดหานักท่องเที่ยวมาให้ จำนวน 14 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 58.3 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ลำดับที่สาม รับนักท่องเที่ยวมาร่วมพักอาศัยโดยไม่ได้รับข้อมูลส่วนตัวของฝ่ายนัก ท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยวก็ไม่เคยได้รับข้อมูลของฝ่ายเจ้าของบ้าน จำนวน 5 คน หรือคิดเป็น ร้อยละ 20.8 และลำดับที่สี่ มีการตรวจสอบประวัตินักท่องเที่ยวก่อนเข้ามาพักอาศัยล่วงหน้า จำนวน 4 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.7 จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ชุมชนแห่งนี้จะแจ้งรายละเอียดของข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้นักท่องเที่ยวจัดเตรียมไว้ใช้ในระหว่างการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวโดยตรงหรือผ่านกลุ่มที่ให้การสนับสนุนอื่น

เช่น บริษัทน้ำดื่ม มัคคุเทศก์ หรือโครงการฟื้นฟูชีวิตและวัฒนธรรม เป็นต้น จึงเป็นการให้ข้อมูลทางเดียวมากกว่าที่จะให้ข้อมูลระหว่างกันคือ นักท่องเที่ยว และสมาชิกที่ให้การต้อนรับนักท่องเที่ยว

ความพอใจในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน พบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนทุกคน หรือคิดเป็นร้อยละ 100.0 ทั้งนี้ ทุกฝ่ายให้เหตุผลว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการสร้างความมีส่วนร่วมในการจัดการ และทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ อาทิเช่น ได้มีโอกาสเผยแพร่ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมภายในชุมชนไม่เสีย และสมาชิกในชุมชนมีรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยว เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเป็นบุคคลในชุมชนและภายนอกชุมชน ต่างมีความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน โดยเฉพาะในส่วนของบุคคลในชุมชนแม้จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวในแต่ละเดือนในจำนวนไม่สูงนัก ต่างก็มีความพึงพอใจในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะชุมชนแห่งนี้มีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และประเพณีในชุมชนมากกว่า เมื่อสิ่งเหล่านี้สามารถคงอยู่ในสภาพคงเดิมไม่เสื่อมโทรมจึงทำให้ชุมชนแห่งนี้มีความพึงพอใจ ดังนั้นรายได้ที่เกิดขึ้นแม้จะเป็นเพียงเล็กน้อยก็ไม่ได้ ทำให้ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นนั้นลดลงเลยแม้แต่น้อย

4.2 การวิเคราะห์ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์

ข้อมูลในส่วนนี้ประกอบด้วยการให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ลักษณะวิธีการส่งเสริม ปัจจัยด้านกายภาพ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลที่รวบรวมได้ในส่วนนี้นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาในรูปของการแจกแจงความถี่ การกระจายร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งบรรยายข้อมูลเป็นแบบสรุปความเรียงเชิงพรรณนาวิเคราะห์ร่วมกับแบบสอบถามปลายเปิด และการสังเกตสภาพทั่วไปของชุมชน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ปัจจัยด้านสังคม

4.2.1.1 นโยบายการท่องเที่ยวในชุมชน

ด้านนโยบายการท่องเที่ยวที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชุมชนบ้านห้วยฮี ทำการวิเคราะห์โดยอาศัยความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนจากองค์กรหรือหน่วยงานอื่น และความเห็นต่อการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน ผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

ก) องค์กรให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

การได้รับการสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนจากองค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ ที่ประกอบไปด้วย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมป่าไม้ กรมศิลปากร สถาบันการศึกษา กรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการจัดการที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นมา (กลุ่มจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านห้วยฮี้) และองค์กรอื่น ๆ มีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนขององค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ

องค์กร/หน่วยงาน	$\bar{X}$	S.D.	การสนับสนุน
กรรมการหมู่บ้าน	3.70	0.79	มาก
คณะกรรมการจัดการที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นมา	3.41	1.21	มาก
องค์การบริหารส่วนตำบล	2.57	0.77	น้อย
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ	2.30	0.70	น้อย
สถาบันการศึกษา	2.20	0.71	น้อย
กรมศิลปากร	1.50	0.51	น้อยที่สุด
กรมป่าไม้	1.40	0.72	น้อยที่สุด
มอศ. โครงการฟื้นฟูฯ และชมรมมัลลคุเทศก์	1.27	1.78	น้อยที่สุด

กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นเกี่ยวกับ การให้ความช่วยเหลือการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนในระดับมากคือ คณะกรรมการหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.70) รองลงมา คณะกรรมการจัดการที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นมา ในขณะที่องค์กรอื่นที่เหลือ คือ องค์การบริหารส่วนตำบล การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สถาบันการศึกษา กรมศิลปากร กรมป่าไม้ เป็นต้น เป็นองค์กรหรือหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด

จากข้อมูลดังกล่าว กรรมการหมู่บ้าน และกลุ่มจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านห้วยฮี้ เป็นองค์กรที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านห้วยฮี้ มากกว่าองค์กรหรือหน่วยงานอื่น สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง ทำให้ทราบว่ากิจกรรมที่องค์กรต่าง ๆ ข้างต้นได้เข้ามามีส่วนในการส่งเสริมให้แก่ชุมชน ประกอบด้วย การแนะแนวทางวิธีการระบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การให้ความรู้ด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การบริหาร

และการตลาดการท่องเที่ยว และการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ ด้านข้อมูล หรือด้านการตลาดขององค์กรนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนหนึ่งเห็นว่าเป็นการช่วยเหลือเพียงเล็กน้อย และปราศจากความจริงใจ เว้นแต่โครงการฟื้นฟูชีวิตและวัฒนธรรม ชมรมมัลลเทศ ที่ให้ความช่วยเหลือ เป็นที่เล็ง ให้คำปรึกษาชุมชนที่ดีกว่า รวมทั้งยังเป็นผู้จัดหานักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในชุมชนเป็นครั้งคราว สำหรับองค์กรในท้องถิ่นที่สำคัญองค์กรหนึ่งคือองค์การบริหารส่วนตำบลก็มีบทบาทเกี่ยวข้องข้องกับการเป็นที่เล็ง ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ในเขตอนุรักษ์

ข) การกำหนดนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน ดังแสดงใน

ตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของที่มาของนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน

ที่มาของนโยบายการส่งเสริมฯ	จำนวน	ร้อยละ
-ได้รับนโยบายจากหน่วยงานราชการ	-	-
-สมาชิกในชุมชนช่วยกันกำหนดนโยบาย	30	100.0
-บริษัทท่องเที่ยวช่วยกำหนดนโยบาย	-	-
-องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดนโยบาย	-	-
รวม	30	100.0

กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ระบุว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนห้วยฮี้ มีเพียงรูปแบบเดียวคือ สมาชิกในชุมชนช่วยกันกำหนดนโยบายเองทั้งหมด จำนวน 30 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 100.0 ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า กลุ่มสมาชิกภายในชุมชนรวมทั้ง “กลุ่มจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์บ้านห้วยฮี้” ต่างให้ความร่วมมือในการกำหนดรูปแบบการส่งเสริมนโยบายท่องเที่ยวภายในชุมชน

สำหรับนโยบายหรือเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนนั้น กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวไว้ พอสรุปได้ว่า

1. มุ่งกระจายรายได้ให้แก่สมาชิกชุมชน ในลักษณะของรายได้เสริมที่นอกเหนือจากการประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกรรม รวมทั้งสามารถสร้างชุมชนแห่งนี้ให้เป็นชุมชนตัวอย่างด้านการพึ่งตนเอง

2. ต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอาชีพ ไม่จำเป็นต้องออกจากชุมชนไปทำงานในสถานที่อื่น หรือในเมืองใหญ่ ๆ ดังเช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น การทำงานในท้องถิ่นจะมีประโยชน์ในทางตรงดั่งที่แสดงในข้อแรก ส่วนประโยชน์ทางอ้อมคือ ชุมชนสามารถพัฒนาด้วยฝีมือของสมาชิกในชุมชน และที่สำคัญการมีงานทำภายในชุมชนของตนเองจะช่วยยับยั้งปัญหายาเสพติดในชุมชน ได้อีกทางหนึ่งด้วย

3. ต้องการเผยแพร่ศิลป วัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนแก่สายตาบุคคลภายนอกผ่านนักท่องเที่ยว ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนไม่ให้เสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว

4. สร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน

5. ต้องการให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเรียนรู้การทำไร่หมุนเวียน ที่ปัจจุบันสมาชิกชุมชนเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่กระทำอยู่

นโยบายการท่องเที่ยวของชุมชนที่สรุปไว้ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สมาชิกในชุมชนได้พยายามมุ่งเน้นให้ชุมชนของตนเองสามารถพึ่งตนเองได้ด้วยธุรกิจการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะชุมชนนี้มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เป็นแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาสัมผัส และในขณะที่เดียวกันการให้บริการรูปแบบโฮมสเตย์ ที่นอกจากจะเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกแล้ว ยังช่วยทำให้นักท่องเที่ยวได้รับการเผยแพร่ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิต ได้อย่างลึกซึ้งมากกว่าการเข้ามาเที่ยวชมหรือสัมผัสธรรมชาติอย่างผิวเผิน

จากข้อมูลแสดงในตารางที่ 3 และ 4 และสรุปผลการให้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า นโยบายการท่องเที่ยวในชุมชนนั้น เกิดขึ้นจากการร่วมมือกันระหว่างบุคคลภายในชุมชนเองทั้งหมด ทั้งนี้นโยบายของชุมชนกำหนดไว้เฉพาะประเด็นหลักๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ การดำเนินการตลาด การบริหารจัดการท่องเที่ยว และรายได้ ส่วนองค์กรภายนอก เช่น หน่วยงานราชการ หรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนั้น ให้ความช่วยเหลือในด้านกิจกรรมความรู้ และให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการให้แก่ชุมชน แต่มีองค์กรเอกชนที่อยู่ใกล้กับชุมชนให้การสนับสนุนและคอยเป็นผู้ให้คำแนะนำนำหลักวิชาการที่ได้รับจากองค์กรราชการ ไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เห็นนโยบายของชุมชนเป็นไปตามเป้าหมาย ดังนั้นจึงถือได้ว่าชุมชนมีศักยภาพเพียงพอที่จะกำหนดนโยบายได้ด้วยตนเอง

4.2.1.2 ความเข้มแข็งของชุมชนและลักษณะขององค์กรชุมชน

ด้านความเข้มแข็งของชุมชน อาศัยการวิเคราะห์การตั้งองค์กรในชุมชน การบริหารจัดการองค์กร และการดำเนินกิจกรรมขององค์กร เป็นสำคัญ จึงนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างมาใช้ในการอธิบาย ผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

ก) การจัดการองค์กรเพื่อดำเนินการการท่องเที่ยวภายในชุมชน

จากการสัมภาษณ์ และจากการสังเกตรายละเอียดโครงสร้างงานในชุมชนจากผังโครงสร้างกลุ่มจัดการท่องเที่ยวที่ติดตั้งไว้ในศาลาประจำชุมชน พบว่า ชุมชนแห่งนี้มีการจัดการองค์กรเพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว องค์กรนี้เรียกว่า “กลุ่มจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านห้วยอี” เกิดขึ้นภายใต้การปรึกษาหารือและตกลงร่วมกันภายในกลุ่มชาวบ้านของชุมชนเอง และมีโครงสร้างการบริหารงาน เรียงตามลำดับคือ

- 1) สมาชิกกลุ่ม มีจำนวนทั้งสิ้น 37 คน
- 2) คณะกรรมการกลุ่ม มีจำนวนทั้งสิ้น 13 คน และคณะกรรมการกลุ่มจะมีบุคคลซึ่งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาจำนวน 1 คน ที่ปรึกษาคือ ผู้นำชุมชนซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน
- 3) ประธานกลุ่ม และรองประธานกลุ่ม ตำแหน่งละ 1 คน
- 4) ฝ่ายที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ 5 ฝ่าย มีผู้รับผิดชอบฝ่ายละ 2 คน ฝ่ายต่างๆ ประกอบด้วย
  - 4.1) ฝ่ายบริการ รับผิดชอบในการอำนวยความสะดวก ด้านการต้อนรับและบริการที่ดีที่เหมาะสมของสมาชิกแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมชม
  - 4.2) ฝ่ายรักษาความปลอดภัย รับผิดชอบดูแลป้องกันไม่ให้เกิดอันตราย แต่ให้เกิดความอบอุ่นปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน
  - 4.3) ฝ่ายการเงิน มีความรับผิดชอบในการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของกลุ่ม รักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ดูแลเรื่องการจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกและชุมชน
  - 4.4) ฝ่ายประชาสัมพันธ์ รับผิดชอบเรื่องการประชาสัมพันธ์โปรแกรมท่องเที่ยว รวมทั้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่นักท่องเที่ยวและสมาชิก
  - 4.5) เลขานุการ ทำหน้าที่บันทึกการประชุม นัดหมายการประชุม ช่วยเหลือประธาน รองประธานและกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินงาน

ข) การจัดกิจกรรมขององค์กรและสมาชิก

กิจกรรมขององค์กรนั้นมีหลายกิจกรรมด้วยกัน แต่กิจกรรมที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความสามารถของชุมชนคือ การดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามโปรแกรมการท่องเที่ยว ซึ่งโปรแกรมการท่องเที่ยวในชุมชนนั้นจะเน้นสาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ชุมชน

จากวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่กล่าวถึงแล้วในข้อ 1.1 สมาชิกขององค์กรจึงช่วยกันกำหนดแผนจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้วิถีชีวิต ให้เห็นวัฒนธรรมของชุมชน ตลอดจนได้มีโอกาสเรียนรู้สัมผัสธรรมชาติ โปรแกรมกิจกรรมที่กำหนดจึงประกอบไปด้วย

- 1) การต้อนรับนักท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาถึงชุมชนชาวบ้านจะให้การต้อนรับ
- 2) รับประทานอาหารเย็นร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับสมาชิกในชุมชน ต่อจากนั้นจะร่วมวงสนทนารอบกองไฟ ร้องเพลงพื้นบ้าน ฟังนิทานพื้นบ้าน ฯลฯ
- 3) เดินป่าเพื่อดูนก ศึกษาพรรณไม้ พืชสมุนไพร และศึกษาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน
- 4) ดูนกยามเช้า และเดินป่าตามเส้นทางชมธรรมชาติ รวมทั้งศึกษาระบบนิเวศ ศึกษาระบบไร่หมุนเวียน

การจัดกิจกรรมดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกในชุมชนเป็นอย่างมาก เพราะทุกฝ่ายต้องช่วยกันระดมความคิดเห็นและนำความเห็นมาสื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบความคิดเห็นหรือสิ่งที่ต้องการสื่อให้แก่นักท่องเที่ยว ความหมายที่ต้องการสื่อมากที่สุดจะเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ องค์กรในชุมชนที่ทุกคนมีส่วนช่วยทำให้เกิดขึ้นและกำหนดโครงสร้างการบริหารชัดเจน จนมีผู้รับผิดชอบในแต่ละหน้าที่ชัดเจน จนสร้างบทบาทและสนับสนุนให้การท่องเที่ยวในชุมชนพัฒนาไปในทิศทางที่ดี จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน ให้รายละเอียดว่าแต่ละฝ่ายต่างเอาใจใส่แก้ไขปัญหาที่ฝ่ายของตนเองรับผิดชอบ ตลอดจน หาแนวทางประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ให้มีความชัดเจนในการดำเนินการอยู่ตลอดเวลา เพราะทุกคนมีความห่วงใยชุมชนและพยายามสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม จึงกระจายความรับผิดชอบ เพื่อให้มีการเตรียมพร้อมตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ เมื่อนักท่องเที่ยวมาถึงในหมู่บ้าน ทุกฝ่ายจะดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้ให้สัมภาษณ์ยังแสดงให้เห็นว่า การช่วยเหลือกิจกรรมระหว่างสมาชิกและนักท่องเที่ยวนั้น อยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันเป็นสำคัญ และทุกคนมีความเอื้ออาทรต่อกัน หากบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่

สามารถร่วมรับผิดชอบตามแผนได้ หากตนเองมีเวลาเพียงพอ หรือสามารถดำเนินการแทนได้ก็จะดำเนินการทันที ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีความเห็นคล้ายคลึงกันว่า

จากข้อมูลที่กล่าวถึงแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่า องค์กรชุมชนที่มีโครงสร้างการบริหารงานชัดเจน ต่างร่วมกันกำหนดกิจกรรมของชุมชนให้สามารถดำเนินไปด้วยดี วิเชียร แสงโชติ (2540) กล่าวถึงกิจกรรมขององค์กรชุมชนนั้น จำเป็นต้องคิดค้นและพัฒนาให้เกิดทางเลือกในการดำเนินกิจกรรมในทุกด้าน คือ ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรม และด้านการเมือง ทั้งนี้ในแต่ละช่วงเวลาหรือสถานการณ์ กิจกรรมแต่ละด้านจะโดดเด่นแตกต่างกัน ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้จะเห็นว่าความโดดเด่นของกิจกรรมขององค์กรชุมชนโดยสมาชิกที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับมิติทางด้านสังคม วัฒนธรรม และผลพลอยได้ทางเศรษฐกิจ จึงกล่าวได้ว่าชุมชนบ้านห้วยฮี้ที่มีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งเข้าปฏิบัติหน้าที่เพื่อดูแลจัดการท่องเที่ยว สามารถสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวภายใต้กรอบวัตถุประสงค์หรือนโยบายที่กำหนด รวมทั้งอาศัยความร่วมมือของสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยว ดังนั้นปัจจัยด้านสังคมของชุมชนบ้านห้วยฮี้ จึงมีศักยภาพที่เกื้อหนุนการท่องเที่ยวของชุมชนได้เป็นอย่างดี

4.2.2 ปัจจัยด้านกายภาพ

4.2.2.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และทำเลที่ตั้ง

บ้านห้วยฮี้ หมู่ที่ 8 ตำบลห้วยปูลิง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านเป็นลักษณะภูเขาสูงชันอยู่สูงเหนือกว่าระดับน้ำทะเล 900-1,600 เมตร หมู่บ้านตั้งอยู่บนเชิงเขาลาดเอียงไปทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ป่ารอบหมู่บ้านมีลักษณะเป็นป่าผสมที่หลากหลายของป่าเต็งรัง ป่าไผ่ ป่าดิบเขา และป่าสน

ชุมชนแห่งนี้ตั้งมาแล้วประมาณ 20 กว่าปี เป็นชุมชนชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง อยู่ห่างจากตัวจังหวัดแม่ฮ่องสอน 26 กิโลเมตร การปกครองมีทั้งระบบปกครองที่เป็นทางการ ได้แก่ กรรมการหมู่บ้าน และระบบผู้นำอาวุโสซึ่งเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชุมชนเป็นอย่างดี

อาชีพที่ชุมชนนี้ประกอบส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรรม ซึ่งเป็นเกษตรกรรมตามวิถีชีวิตของชาวเขา คือการทำไร่หมุนเวียน ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนให้ความเห็นว่า การทำไร่หมุนเวียนของชนชาวกะเหรี่ยงนั้น คือพื้นฐานแห่งการดำรงชีพของชาวบ้านในชุมชน เพราะเป็นทั้งความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และวิถีชีวิต การทำไร่หมุนเวียนจะมีพิธีกรรมตามความเชื่อ การทำไร่หมุนเวียนคือภูมิปัญญาของชาวเผ่ากะเหรี่ยงเกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกิดขึ้นเพราะสามัญสำนึกในธรรมชาติที่ถูกสืบทอดมาเป็นเวลายาวนาน ตลอดจนสามารถพิสูจน์ให้

เห็นว่าไร้หมุนเวียนจะช่วยรักษาดิน น้ำ ป่า สัตว์ป่า สิ่งปรากฏให้พบเสมอคือ ชาวกะเหรี่ยงอยู่ที่ใด ที่แห่งนั้นจะมีป่าสมบูรณ์เสมอ

สำหรับรายละเอียดอื่นดูได้จากภาคผนวก ข

จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าชุมชนแห่งนี้ ตั้งอยู่บนที่สูงเหนือระดับน้ำทะเลกว่า 1,000 เมตร จึงมีลักษณะเป็นป่าเขา และปัจจุบันอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ดังนั้นในบริเวณดังกล่าวจึงอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วยป่าไม้นานาพรรณ คือ ป่าสน ป่าดิบแล้งผสมป่าผลัดใบ ป่าไม้เบญจพรรณ เป็นต้น สัตว์ป่านานาชนิด ประกอบด้วย นก แมลง กิ้ง หนูป่า ชะนี งู และปลานานาชนิด เป็นต้น ดังนั้นหากป่าเขานี้มีความอุดมสมบูรณ์ จะเป็นปัจจัยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมธรรมชาติได้เป็นอย่างดี และปัจจุบันกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนี้ สภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ ระบบการทำไร้หมุนเวียน ถูกนำไปเป็นจุดขาย สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยได้มีโอกาสพบปะนักท่องเที่ยวในระหว่างเก็บข้อมูลต่างให้ความเห็นเช่นเดียวกันว่า สภาพแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนแห่งนี้เป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามจุดดึงดูดด้านอื่นๆ ก็มีสำคัญเช่นกัน ดังจะได้วิเคราะห์ในหัวข้อต่อไป

4.2.2.2 ระบบสาธารณูปโภคภายในชุมชน

ระบบสาธารณูปโภคในชุมชน จากการสังเกต และการแสดงความคิดเห็นผ่านการสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความพร้อมของชุมชนแห่งนี้ในบางด้านเหมาะสม แต่ในขณะเดียวกันความพร้อมบางด้านยังต้องการปรับปรุงให้เหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมของชุมชนที่อยู่บนที่สูงจึงมีข้อจำกัดหลายประการ สภาพความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค หรือสภาพทางกายภาพอื่นๆ ที่พบเห็นในชุมชนร่วมกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง มีดังต่อไปนี้

ก) ถนน

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าชุมชนมีความพร้อมด้านนี้และจัดอยู่ในขั้นดี ปัจจุบันเป็นถนนลูกรังสามารถใช้งานได้ตลอดปีแต่คงมีแต่ในบางช่วงอาจต้องได้รับการปรับปรุงบ้าง ไม่จำเป็นต้องลาดยางหรือคอนกรีตเพราะสภาพถนนมีความเหมาะสมกับสภาพธรรมชาติดีอยู่แล้ว นอกจากนี้ในชุมชนยังมีทางเดินเท้าเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้สำรวจพื้นที่ในชุมชน ซึ่งอยู่ในสภาพดีแม้จะเป็นทางเดินใช้ชมธรรมชาติเป็นหลักแต่ชุมชนได้จัดการดูแลให้อยู่ในสภาพดีสม่ำเสมอสามารถใช้งานได้ตลอดปี อย่างไรก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทางเดินเท้า

หมู่บ้านจะพบมากในช่วงฤดูฝน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพของถนนมีความลาดเอียงในบางช่วง จึงทำให้
ง่ายต่อการกัดเซาะของ น้ำฝนเป็นเหตุให้ยากลำบากต่อการเดินทาง

ข) น้ำดื่มน้ำใช้

เนื่องจากพื้นที่อยู่ใกล้แหล่งต้นน้ำ ชาวบ้านในชุมชนจึงต่อน้ำจากแหล่งดังกล่าว
เรียกว่า “ประปาภูเขา” ทำให้ชุมชนแห่งนี้มีน้ำใช้ตลอดปีแต่ลักษณะการใช้น้ำเพื่อการบริโภคต้องนำ
ไปต้มให้สุก ส่วนน้ำสำหรับการอุปโภคสามารถใช้ได้ทันที

ค) ที่จอดรถ

ปัจจุบันสถานที่จอดรถยังไม่มีเป็นแหล่งชัดเจนเพราะชุมชนแห่งนี้มีรถยนต์
เข้ามาไม่บ่อยนัก ดังนั้นจึงสามารถใช้บริเวณ ใดบริเวณหนึ่งของชุมชนเป็นสถานที่จอดรถได้ จาก
การสังเกตพบว่า หากมียานพาหนะมาจำนวนไม่มาก พื้นที่ในชุมชนสามารถใช้เป็นที่จอด
ยานพาหนะได้โดยสะดวก ดังนั้นในอนาคตจึงมั่นใจว่าปัญหาด้านสถานที่จอดรถยนต์จะไม่เกิดขึ้น
ในชุมชนแห่งนี้

ง) สถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

สถานที่พักถูกจัดไว้สำหรับเป็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยวได้พักผ่อนในขณะเที่ยว
ชมในชุมชน สถานที่พักผ่อนนี้มีลักษณะเป็นศาลาโครงไม้ไผ่ หลังคามุงหญ้าคา มีความคงทนหนา
แน่นสามารถใช้งานได้เป็นอย่างดี แต่คงต้องมีการซ่อมแซมอยู่เสมอจึงจะทำให้สามารถใช้งานได้ดี
ตลอด ศาลาแห่งนี้จะมีข้อมูลแนะนำเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชน ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ นอกจากนี้
ยังเป็นศูนย์บริการติดต่อกับนักท่องเที่ยวในอีกกรณีหนึ่งด้วย

ในด้านความเพียงพอของสาธารณูปโภคและระบบสาธารณูปโภค กลุ่มผู้ตอบ
แบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อด้านความเพียงพอสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว ดังรายละเอียด
แสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเห็นต่อความเพียงพอของระบบสาธารณูปโภค และจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

สาธารณูปโภค	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเพียงพอ
ทางเดินเท้าศึกษาธรรมชาติ	4.24	1.09	มากที่สุด
สถานที่พักผ่อน	3.86	0.92	มาก
ระบบน้ำใช้ น้ำประปา	3.79	0.92	มาก
มัคคุเทศก์นำเดินทาง/ดูนก	3.72	1.10	มาก
สถานที่จอดรถยนต์	3.48	1.22	มาก
ศูนย์บริการติดต่อกับนักท่องเที่ยว	3.46	1.58	มาก
ร้านขายของที่ระลึก	3.22	1.22	ปานกลาง
โทรศัพท์	3.11	1.45	ปานกลาง
ด่านตรวจนักท่องเที่ยว	2.77	1.73	ปานกลาง
ถนนลาดยาง หรือ คสล. หรือ คสม.	2.73	1.56	ปานกลาง

กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นต่อสาธารณูปโภค และการจัดการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวได้ดีมากที่สุดคือ ทางเดินเท้าศึกษาธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ย = 4.24) รองลงมา สถานที่พักผ่อน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ส่วนระบบอื่นที่จัดไว้ได้ดีในระดับรองลงมา ประกอบด้วย ระบบน้ำใช้ น้ำประปา รองลงมาคือ มัคคุเทศก์นำเดินทาง/ดูนก สถานที่จอดรถยนต์ และศูนย์บริการติดต่อกับนักท่องเที่ยว ในขณะที่การจัดระบบสาธารณูปโภคอื่นๆ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อมูลการสัมภาษณ์ การสังเกต และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงให้เห็นว่า ระบบสาธารณูปโภคในชุมชนบ้านห้วยฮี้ที่เพียงพอประกอบด้วย ทางเดินเท้า น้ำ สถานที่จอดรถ และศูนย์บริการติดต่อกับนักท่องเที่ยว ในขณะที่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นต่อความเพียงพอของระบบสาธารณูปโภคที่นอกเหนือออกไปคือ สถานที่พักผ่อน มัคคุเทศก์ มีจำนวนเพียงพอและเหมาะสมต่อการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ส่วนสาธารณูปโภคอื่น ๆ ที่สถานที่ท่องเที่ยวควรมีคือ ร้านขายของที่ระลึก โทรศัพท์ ด่านตรวจนักท่องเที่ยว ถนนลาดยาง และร้านอาหาร มีบริการไม่เพียงพอจนถึงระดับไม่มี เช่น ร้านขายของที่ระลึกจากการสังเกตในชุมชนแห่งนี้ยังไม่มี แต่

นักท่องเที่ยวสามารถหาซื้อสินค้าประเภทผ้าที่ทอด้วยมือจากสมาชิกในชุมชนโดยอาศัยการตกลงซื้อขายระหว่างกันเอง โทรศัพท์ที่มีเพียง 2 เครื่องแต่อยู่ในสภาพไม่พร้อมการใช้งาน 1 เครื่องเป็นคืน จึงกล่าวได้ว่า สาธารณูปโภคที่ใช้เพื่อการอยู่อาศัยและการต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับดีและเพียงพอ ในขณะที่สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ และการบริการด้านของที่ระลึก มีจำนวนไม่เพียงพอ แต่ระบบสาธารณูปโภคที่พบว่าอยู่ในระดับเพียงพอปานกลางนั้น หากไม่จัดหาเพิ่มเติมก็ไม่ได้กระทบต่อการท่องเที่ยวในชุมชนมากนัก

โดยสรุปปัจจัยด้านกายภาพ ที่แสดงจากข้อมูลลักษณะทางภูมิศาสตร์ ทำเลที่ตั้ง และการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค พบว่า ทำเลที่ตั้ง และสภาพทางภูมิศาสตร์ มีส่วนทำให้ชุมชนแห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อชุมชนได้จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นปัจจัยด้านกายภาพส่วนนี้จึงเป็นจุดเด่นที่สำคัญอีกด้านหนึ่ง และกลายเป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ประกอบกับระบบสาธารณูปโภคที่ในชุมชนจัดขึ้นนั้นมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ไม่มุ่งเน้นความหรูหราเกินความจำเป็น จึงเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมุ่งเน้นความสำคัญของธรรมชาติเป็นสำคัญอย่างไรก็ตาม เว้นแต่สาธารณูปโภคที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวบางอย่างที่มีจะอยู่ในปริมาณไม่เพียงพอหรือชุมชนไม่ได้ให้ความสนใจ เช่น ร้านขายของที่ระลึก โทรศัพท์ ถนนลาดยาง เป็นต้น แต่ก็ไม่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ประการใด แต่ขีดความสามารถการให้บริการด้านสาธารณูปโภคมีความพร้อมที่จะกระทำให้การท่องเที่ยวของชุมชนมีความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ดังนั้นศักยภาพตามกรอบแห่งการวิจัยครั้งนี้จึงจัดว่าอยู่ในระดับดี

4.2.3 ปัจจัยส่วนบุคคล

4.2.3.1 ความเข้มแข็งในการดำเนินกิจกรรมและการเข้าไปมีส่วนร่วม

ความเข้มแข็งในการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกในชุมชนนั้น วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของสมาชิกในชุมชน ร่วมกับการวิเคราะห์ความรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวจากผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ามีขีดความสามารถ หรือความพร้อมที่จะกระทำให้เป็นผลสำเร็จของชุมชนท้องถิ่นในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยว หรือมีศักยภาพที่ทำให้ชุมชนสามารถดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง ดังรายละเอียดที่จะวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ก) กิจกรรมโดยสมาชิกในชุมชน

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดเห็นว่า กิจกรรมหลักที่สำคัญในการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์คือ สมาชิกต้องมีความสามารถในการบรรยาย สื่อสาร เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนได้ ในประเด็นนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวในชุมชนระบุว่า สมาชิกส่วนมากยังไม่พร้อมในด้านการบรรยายให้ความรู้ ต้องอาศัยแกนนำของกลุ่มการจัดการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามแม้ว่าไม่มีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้ สมาชิกส่วนนี้ต่างก็ให้ความสนใจช่วยเหลือด้านดูแล นักท่องเที่ยว หรือรับฝึคชอบในกิจกรรมส่วนอื่น ๆ ตามโปรแกรมที่ได้จัดไว้ให้นักท่องเที่ยว ในขณะที่ตัวแทนของชมรมมัคคุเทศก์ให้ความชื่นชมกับกิจกรรมอื่นมากกว่าการบรรยายรวมทั้งยังเห็นว่าสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวสามารถเข้าใจการทำงานและแบ่งความรับผิดชอบในการพานักท่องเที่ยวไปเดินป่า และศึกษาธรรมชาติระหว่างทาง แต่เขาเห็นว่า การเดินป่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญไม่น้อยไปกว่ากิจกรรมอื่นที่กำหนดไว้ในโปรแกรมท่องเที่ยว ทุกคนล้วนแต่สามารถกระทำกิจกรรมดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนที่ทำงานใกล้ชิดกับสมาชิกในชุมชน มีความเห็นที่ชื่นชมสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวว่า สามารถพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดีขึ้นกว่าในอดีต กิจกรรมที่ตีรวมกับการจัดการที่ตีช่วยทำให้นักท่องเที่ยวมีความประทับใจและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวรายอื่น ได้พัฒนาตาม โดยอาศัยรูปแบบของเพื่อนที่สามารถพัฒนากิจกรรมได้โดดเด่น แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้นำองค์กรท้องถิ่นเห็นว่า แม้ว่าสมาชิกบางรายจะมีความสามารถด้านการจัดกิจกรรมที่ดีก็ตาม การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมทั้งหมดควรให้กลุ่มเป็นผู้มีหน้าที่ในการแก้ไขปรับปรุง เพราะจะทำให้การพัฒนากิจกรรมในโปรแกรมการท่องเที่ยวเป็นประโยชน์และเป็นไปในทิศทางเดียวกันจึงจะสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินกิจกรรมภายในชุมชน

ข) กิจกรรมจากองค์กรอื่น และภาระที่ได้รับมอบหมายเพื่อประสานกิจกรรม

นอกจากกิจกรรมจะดำเนินโดยกลุ่มท่องเที่ยว จากสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวแล้ว ยังต้องอาศัยความร่วมมือ การได้รับความช่วยเหลือโดยองค์กรต่างๆ ตลอดจนการเข้าไปมีส่วนร่วมการประสานงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมที่ให้การสนับสนุนโดยองค์กรอื่น และการได้รับมอบหมายให้ประสานงานการท่องเที่ยวกับองค์กรเหล่านั้น การได้รับมอบหมายเช่นนี้ย่อมแสดงออกถึงบทบาทภาวะผู้นำของสมาชิกแต่ละรายได้เป็นอย่างดี ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวน และร้อยละ ของกิจกรรมโดยองค์กรต่าง ๆ และโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมการท่องเที่ยวจากชุมชน

รายการ	จำนวน (30 คน)	ร้อยละ (100)
กิจกรรมโดยองค์กรต่าง ๆ ¹		
การพัฒนาปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว	22	73.3
การรักษาความสะอาดในชุมชน	22	73.3
มาตรการป้องกันการทำลายป่าและแวกดล้อม	14	46.7
กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสม	11	36.7
อื่น ๆ (ให้คำแนะนำการจัดการท่องเที่ยว)	2	6.7
โอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม		
เคยบ่อย ๆ	9	30.0
นาน ๆ ครั้ง	15	50.0
อื่น ๆ (ไม่ตอบ-บุคคลภายนอกชุมชน)	6	20.0

หมายเหตุ ¹ คำถามตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

กิจกรรมโดยองค์กรต่าง ๆ จากผลการศึกษา พบว่า ชุมชนบ้านห้วยฮี้ มีองค์กรที่เข้าไปดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหลายกิจกรรม กิจกรรมที่มีการดำเนินการมากที่สุด เรียงตามลำดับ คือ ลำดับแรก กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว (มีผู้ตอบจำนวน 22 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.3) ลำดับที่สอง การรักษาความสะอาดในชุมชน (มีผู้ตอบจำนวน 22 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.3) ลำดับที่สาม การกำหนดมาตรการป้องกันการทำลายป่าและสภาพแวดล้อม (มีผู้ตอบ จำนวน 14 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 46.7) ลำดับที่สี่ การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสม (มีผู้ตอบ จำนวน 11 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 36.7) และลำดับที่ห้า กิจกรรมอื่นๆ ที่จะเกี่ยวข้องกับการให้คำแนะนำการจัดการท่องเที่ยวให้แก่สมาชิกในชุมชน (มีผู้ตอบจำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.7) ตามลำดับ

โอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม พบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยเข้าประสานงานตามที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มหรือชุมชน นาน ๆ ครั้ง จำนวน 15 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.0 และเคยประสานงานที่ได้รับมอบหมายบ่อยครั้ง จำนวน 9 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 30.0 ตามลำดับ (ส่วนที่เหลือเป็นผู้ที่ไม่ได้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนหรือเป็นบุคคลภายนอกชุมชน จำนวน 6 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.0)

จากข้อมูลแสดงว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนจำนวน 9 ใน 24 ราย มีบทบาทในแง่การประสานงานกิจกรรมกับองค์กรภายนอก ซึ่งบุคคลจำนวนดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสามารถจนได้รับความไว้วางใจให้ประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในฐานะตัวแทนกลุ่ม

ค) ความรับผิดชอบกิจกรรมของสมาชิกชุมชน

ความรับผิดชอบกิจกรรมของสมาชิกในชุมชน กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับผิดชอบในกิจกรรม หรือการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละ ของความรับผิดชอบในกิจกรรมหรือบริการของกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวน ¹⁾ (24 คน)	ร้อยละ (100)
ความรับผิดชอบ ²⁾		
บริการบ้านพัก	23	95.8
นำเที่ยวชมธรรมชาติ	16	66.7
บริการขายของที่ระลึก	14	58.3
ดูแลด้านการเงิน/บัญชี	13	54.2
บริการอาหาร	12	50.0
เป็นกรรมการส่งเสริมท่องเที่ยวของชุมชน	11	45.8
ทำร้านค้าขายอาหาร/เครื่องดื่ม	-	-

หมายเหตุ ¹⁾ เฉพาะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นสมาชิกในชุมชนบ้านห้วยอี จำนวน 24 ราย

²⁾ คำถามตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากข้อมูลแสดงในตารางที่ 7 พบว่า สมาชิกในชุมชนมีส่วนรับผิดชอบด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านในธุรกิจท่องเที่ยวทั้งของครอบครัวและของชุมชน เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ลำดับแรก มีส่วนรับผิดชอบด้านบริการบ้านพัก จำนวน 23 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 95.8 ลำดับที่สอง มีส่วนรับผิดชอบด้านนำนักท่องเที่ยวเที่ยวชมธรรมชาติ จำนวน 16 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 66.7 ลำดับที่สาม มีส่วนรับผิดชอบด้านบริการขายของที่ระลึก จำนวน 14 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 58.3 ลำดับที่สี่ มีส่วนรับผิดชอบดูแลด้านการเงินและบัญชี จำนวน 13 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 54.2 ลำดับที่ห้า มีส่วนรับผิดชอบบริการอาหาร จำนวน 12 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 50.0 และลำดับที่หก มีส่วนรับผิดชอบเป็นกรรมการส่งเสริมท่องเที่ยวของชุมชน จำนวน 11 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.8

ง) การมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเป็นการแสดงออกถึงโอกาสเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนโดยเฉพาะในด้านกิจกรรมท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งจากข้อมูลที่ได้จากการสังเกต พบว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านห้วยฮี้สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

การก่อตั้งของกลุ่มกิจกรรมในชุมชน เพื่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ชื่อ “กลุ่มกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านห้วยฮี้” ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวนทั้งสิ้น 37 คน มาจากทุกครอบครัว และมีคณะกรรมการดำเนินงาน 13 คน และแบ่งฝ่ายดูแลรับผิดชอบงานแต่ละด้าน ประกอบด้วยฝ่ายรับผิดชอบงานบริหาร ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ฝ่ายการเงิน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ เลขานุการ การตั้งกลุ่มขึ้นนี้มีประโยชน์ในด้านการจัดเตรียม และวางแผนพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ภายใต้อาสาช่วยเหลือจากองค์กรภายนอก (องค์กรและโครงสร้างของกลุ่มได้อธิบายแล้วในปัจจัยด้านสังคม)

การร่วมกันวางแผนผ่านรูปแบบการประชุม จากการสัมภาษณ์ผู้นำโครงการท่องเที่ยวในชุมชนหรือประธานกลุ่มท่องเที่ยว ได้กล่าวว่า กิจกรรมที่ค่อนข้างหลากหลายตลอดจนต้องมีการพัฒนารูปแบบ วิธีการให้บริการที่ดีแก่นักท่องเที่ยวอยู่เสมอ จึงต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และต้องช่วยกันดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้บรรลุความสำเร็จ

การร่วมกิจกรรม เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน และผู้นำท้องถิ่น กล่าวว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทุกฝ่ายให้ความช่วยเหลือ ร่วมมือในการดำเนินงานต่าง ๆ ของกลุ่มกิจกรรมให้ได้ผลดี ในขณะที่ตัวแทนของมัคคุเทศ ก็มีความเห็นเช่นเดียวกัน

จากแบบแผนการมีส่วนร่วมที่สรุปข้างต้น จะเห็นได้ว่า สมาชิกให้ความร่วมมือกันจัดธุรกิจการท่องเที่ยว และร่วมมือกันในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการปรึกษาหารือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในธุรกิจของชุมชนเพราะทุกฝ่ายเห็นว่าธุรกิจของชุมชนที่ดำเนินอยู่นี้ มีใช้ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หากขาดความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชนแล้ว ทุกฝ่ายก็จะเสียประโยชน์จากรายได้ และที่สำคัญ เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้มีธุรกิจชุมชนก็ต้องสูญเสียด้วย ดังนั้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน จึงจัดอยู่ในระดับดีมาก อย่างไรก็ตาม รูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่ม โดยมีคณะกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทำหน้าที่อำนวยความสะดวก และรูปแบบของการมีส่วนร่วมพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ

เมื่อสอบถามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวจากกลุ่มตัวอย่าง แสดงรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
คนในชุมชนเข้าร่วมประชุมหมู่บ้านทุกครั้ง	4.34	0.67	มากที่สุด
คนในชุมชนให้ความร่วมมือกับผู้นำชุมชนเป็นอย่างดี เมื่อมีงานของส่วนรวมหรือกิจกรรมมีส่วนร่วมของ ชุมชนทุกคนร่วมมือกันเป็นอย่างดี	4.34	0.61	มากที่สุด
คนในชุมชนร่วมมือกับกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับการ ส่งเสริมจากภายนอกเป็นอย่างดี	4.31	0.76	มากที่สุด
คนในชุมชนมีการติดต่อช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ดี	4.25	0.70	มากที่สุด
คนในชุมชนยอมรับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เคชบริหาร จัดการ โดยชุมชนเป็นอย่างดี	4.13	0.78	มาก
ชุมชนปราศจากความขัดแย้งกันเรื่องผลประโยชน์	3.93	1.07	มาก
คนในชุมชนมีการช่วยเหลือระหว่างกันมากกว่าการ ช่วยเหลือเฉพาะภายในกลุ่มญาติ	3.58	1.42	มาก
เฉลี่ย	3.27	1.40	ปานกลาง
	4.00	0.59	มาก

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งเห็นว่าทุกคนในชุมชนให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00) ประกอบด้วย สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมประชุมหมู่บ้านทุกครั้ง รองลงมา คนในชุมชนให้ความร่วมมือกับผู้นำชุมชนเป็นอย่างดี และหากมีงานหรือกิจกรรมของส่วนรวมทุกคนในชุมชนจะให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีด้วย

จ) ความเป็นผู้นำ

จากข้อมูลที่แสดงในตารางที่ 6 7 และ 8 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวของชุมชนจำนวน 9 ราย ที่มีโอกาสได้รับมอบหมายให้มีการประสานงานด้านกิจกรรมกับบุคคล องค์กร หรือชุมชนภายนอกอย่างสม่ำเสมอ และในขณะเดียวกันสมาชิกที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 11 ราย ได้แสดงให้เห็นว่าตนเองได้ร่วมเป็นกรรมการกลุ่มท่องเที่ยวของชุมชนด้วย แสดงว่าการมีส่วนร่วมกับภายนอกนั้นต้องอาศัยความเป็นผู้นำของสมาชิกบางราย โดยเฉพาะคณะกรรมการกลุ่มท่องเที่ยว ดังสังเกตได้จากการสัมภาษณ์ของผู้นำการท่องเที่ยว

เที่ยวที่กล่าวไว้ว่า ความพร้อมในด้านการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มยังมีไม่มากนัก ดังนั้นจึงต้องอาศัยแกนนำของกลุ่มท่องเที่ยว แต่กลุ่มท่องเที่ยวก็พยายามสร้างผู้นำมาโดยตลอดดังสังเกตได้จากการสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนที่เห็นว่า การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนพัฒนาไปมากกว่าแต่ก่อน แม้คำสัมภาษณ์ดังกล่าวจะไม่ได้กล่าวถึงการสร้างผู้นำโดยตรง นอกจากนี้สมาชิกในชุมชนยังเห็นว่าโครงการ กิจกรรม หรืองานต่าง ๆ ของชุมชน และกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอก สมาชิกในชุมชนทุกคนยินดีที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม หรือให้ความร่วมมือเพื่อสนับสนุนให้กิจกรรมนั้น ๆ ดำเนินไปด้วยดี

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ชุมชนแห่งนี้สมาชิกในกลุ่มท่องเที่ยวมีภาวะผู้นำร่วมดำเนินการอยู่หลายราย โดยเฉพาะกรรมการกลุ่มท่องเที่ยวซึ่งเป็นแกนนำ หากแกนนำกลุ่มท่องเที่ยวให้การฝึกฝนกิจกรรมแก่สมาชิกจนกระทั่งสมาชิกสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง สนับสนุนให้เป็นผู้ช่วยผู้ประสานงานกิจกรรมกับบุคคลหรือองค์กรภายนอก ในอนาคตบุคคลเหล่านี้ก็มีโอกาสได้รับการมอบหมายให้ประสานงานกับภายนอกในฐานะตัวแทนกลุ่ม และมีความเป็นไปได้สูง ทั้งนี้เพราะจากข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงการระดมความคิดชอบ สมาชิกในชุมชนแต่ละรายมีภาระในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวในลักษณะต่าง ๆ ทุกคน ซึ่งแต่ละคนก็มีความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี

4.2.3.2 ความรู้ ความเข้าใจ และการเผยแพร่

ผู้นำอาวุโส ประธาน อบต. และเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนต่างมีความเห็นเหมือนกันว่า สมาชิกในชุมชนทุกคนมีความพร้อมในการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน เพราะสมาชิกส่วนมากได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมเตรียมพร้อมเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวตลอดจนวิธีการอธิบายข้อมูล การสื่อความหมายทางธรรมชาติ และจากการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคคลภายในชุมชน ส่วนตัวแทนชมรมมัคคุเทศก์ ก็ให้เหตุผลยอมรับในความรู้ความเข้าใจของสมาชิกชุมชนในด้านการทำความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยว และยังเห็นอีกว่าจากการเข้ามาสัมผัสชุมชนแห่งนี้บ่อย ๆ ได้เห็นการเตรียมตัวด้านความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ดีให้แก่สมาชิกในชุมชนจนทุกคนมีความสามารถในการอธิบายและสื่อความหมายให้แก่นักท่องเที่ยวได้ นอกจากนี้เมื่อสอบถามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชน พบว่า ทุกคนเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมาแล้วทั้งสิ้น ดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวน และร้อยละ การเข้ารับฝึกอบรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของสมาชิกในชุมชน

รายการ	จำนวน ^๖	ร้อยละ
รับการฝึกอบรม		
เคย	24	80.0
ไม่เคย	-	-
รวม	24	100.0

หมายเหตุ ^๖ เฉพาะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นสมาชิกในชุมชนบ้านห้วยฮี จำนวน 24 ราย

จากตารางข้างต้นพบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเคยได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ จำนวน 24 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 100.0

จากการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน และผู้นำอาวุโส เกี่ยวกับการอบรมการท่องเที่ยวให้แก่สมาชิกในชุมชนนั้น พบว่า เป็นการศึกษอบรมความรู้ด้านการเตรียมตัวต้อนรับนักท่องเที่ยว การจัดการท่องเที่ยว การฝึกอบรมสื่อความหมายการอธิบายให้นักท่องเที่ยว การศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น กล้วยไม้ เฟิร์น และนก เป็นต้น วิธีการนำข้อมูลของชุมชนอธิบายให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ การเตรียมความพร้อมทางกายภาพที่จำเป็น เช่น การปรับปรุงสถานที่ในชุมชน การทำความสะอาดชุมชน รวมทั้งการศึกษาดูงานในพื้นที่อื่น ๆ นอกชุมชน นอกจากการให้การศึกษาอบรมแล้ว สมาชิกในกลุ่มท่องเที่ยวยังกำหนดให้มีการพบปะ ประชุมหารือเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นรายเดือนอีกด้วย ดังนั้นการเตรียมพร้อมของบุคลากรมีส่วนเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือของสมาชิกในชุมชนอีกด้านหนึ่งด้วย

จากข้อมูลที่กล่าวถึงแล้วข้างต้น แสดงว่าชุมชนแห่งนี้มีความพร้อมในด้านความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการสื่อความหมายหรือสื่อสารให้นักท่องเที่ยวเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว วิถีชีวิต วัฒนธรรม และรายละเอียดอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนได้เป็นอย่างดี

4.2.3.3 ความตระหนักและการปรับตัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน ได้กล่าวถึงความตระหนักและการปรับตัวที่เห็นได้ชัดคือการจัดการทรัพยากรไว้ว่า ในอดีตลักษณะการผลิตของบ้านห้วยฮีเป็นระบบการผลิตแบบยังชีพ โดยเน้นการปลูกพืชอาหารและเลี้ยงสัตว์ การใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกเป็นแบบไร่หมุนเวียน ไม่มีนาข้าว เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านกายภาพแต่มีการปลูกข้าวไร่แทน และปลูกพืชอาหารอื่น ๆ ผสมผสาน แต่ปัจจุบันนี้ระบบการผลิตเริ่มเปลี่ยนแปลง เช่น ไร่หมุนเวียนของการใช้ไร่เหล่านี้อาจลดลง โดยในอดีตระเบียบหมุนเวียนการใช้ไร่ประมาณ 15 ปี แต่ปัจจุบันพบว่า ลด

ลงเหลือ 7-10 ปี ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น และนโยบายของรัฐบาลด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ทำให้ไม่สามารถขยายพื้นที่ทำกินเพิ่มขึ้นหรือใหม่สามารถเปิดพื้นที่ใหม่

ในด้านทรัพยากรมีการใช้อย่างระมัดระวัง มีการหาหรือกักภายในชุมชนก่อนที่จะทำการแผ้วถางทำไร่ ป่าบางชนิดมีการประกาศเป็นเขตป่าอนุรักษ์อย่างเข้มงวด เช่น ป่าต้นน้ำ เป็นต้น ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวเพิ่มว่า เนื่องจากชุมชนมีความตระหนักและมีจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรค่อนข้างสูง รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจัดแนวทางป้องกันการใช้ทรัพยากรอย่างระมัดระวังที่สุดจึงร่วมกันเสนอความคิดเห็นและการจัดการทรัพยากรทุกขั้นตอน ทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับป่า มีการยอมรับสิทธิซึ่งกันและกัน มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดและลดการใช้ในลักษณะขาดความยั่งยืน

นอกจากนี้ชุมชนแห่งนี้ยังได้รับความช่วยเหลือด้านวิชาการจากองค์กรเอกชน สนับสนุนให้มีการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ระหว่างหมู่บ้านและระหว่างเครือข่ายอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง และในขณะนั้นชุมชนแห่งนี้มีกฎระเบียบการรักษาป่าชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากรายละเอียดดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แบบแผนวิถีชีวิตของชุมชนต้องอาศัยการอยู่ร่วมกับป่า แต่สภาพการได้เปลี่ยนแปลงไป สมาชิกไม่สามารถเปิดป่าใหม่ ๆ ได้ แต่ชุมชนก็ไม่อาจอยู่ได้หากไม่มีป่า ด้วยความตระหนักชุมชนแห่งนี้จึงช่วยกันดูแลรักษาป่าให้คงอยู่ อันเป็นการตระหนักในสภาพวิถีชีวิตของกลุ่ม และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินชีวิตภายใต้กฎหมายหรือข้อเท็จจริงกำหนด อย่างไรก็ตาม การสร้างกฎเกณฑ์เพื่อรักษาป่าที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวในชุมชนไม่น้อย เพราะหากทรัพยากรธรรมชาติสูญเสียไปจะทำให้ปัจจัยดึงดูดที่สำคัญสูญหายไปด้วย ดังนั้นชุมชนแห่งนี้ได้อาศัยความตระหนักและการปรับตัวให้เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวได้ในที่สุด

4.2.4 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ของชุมชนบ้านห้วยอี ที่พบจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ชีตความสามารถ หรือความพร้อมที่จะกระทำให้เป็นผลสำเร็จของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยวหรือศักยภาพ เกิดขึ้นจากปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยวและสามารถใช้เป็นปัจจัยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนแห่งนี้ มีการจัดการที่พักแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าชุมชนนี้มีความสามารถในการดำเนินธุรกิจโฮมสเตย์ ดังมีรายละเอียดประกอบการอธิบายดังนี้

4.2.4.1 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนแห่งนี้มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และที่สำคัญคือน้ำใจของสมาชิกในชุมชนที่เอาใจใส่แก่นักท่องเที่ยว ไม่กระทำการผิดกรรมหรือบริการใด ๆ ที่เอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว และปัจจัยด้านสภาพธรรมชาติ รายละเอียดจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังต่อไปนี้

1) ปัจจัยด้านสังคม โดยเฉพาะวิถีชีวิตที่ชุมชนพยายามรักษาความดั้งเดิมของชาวกระเหรี่ยงไว้เป็นอย่างดี คือ วิถีชีวิตด้านการผลิตที่ชุมชนยังดำรงชีวิตที่ผูกพันและพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการทำเกษตรของสมาชิกในชุมชนเป็นรูปแบบการทำไร่หมุนเวียน

2) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและประเพณี วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญ คือ บ้านเรือนและการอยู่อาศัย เสื้อผ้าที่ผ่านการทอด้วยมือเพื่อไว้ใช้ด้วยตนเอง โดยใช้ด้ายสำเร็จรูปมาทอ การเคารพพึ่งพาและดูแลระบบนิเวศของชุมชนจึงทำให้วัฒนธรรมและประเพณีการดำรงชีพของสมาชิกในท้องถิ่นแห่งนี้มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายความเป็นอยู่กลมกลืนเอื้ออาทรต่อกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ประเพณีที่สำคัญและถือปฏิบัติกันมาช้านานอีกประการหนึ่งคือ ประเพณีการลงแขก (เอามือ) คือการช่วยเหลือกันในการทำไร่โดยใช้แรงงานจากเพื่อนบ้าน ผู้ให้สัมภาษณ์บางรายให้ความเห็นว่าประเพณีเอามือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน เพราะต้องมีการปรึกษาหารือ วางแผนการผลิตร่วมกัน วางแผนช่วยเหลือแลกเปลี่ยนแรงงานกัน เป็นต้น

อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมในชุมชนนี้มีการเปลี่ยนแปลงการนับถือศาสนา คือ เดิมนับถือผีตามลัทธิดั้งเดิม มานับถือพระเจ้าในศาสนาคริสต์ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนับถือผีจึงถูกยกเลิกไปแต่ความเชื่ออื่นที่เกี่ยวข้องและไม่ขัดต่อหลักศาสนาคริสต์ ยังคงถูกรักษาไว้เช่นเดิม เช่น ความเชื่อในการขออนุญาตก่อนการเริ่มฤดูกาลผลิต วัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นนี้ เป็นจุดขายสำคัญของชุมชน ดังนั้นสมาชิกในชุมชนต่างช่วยกันพยายามรักษารูปแบบความดั้งเดิมไว้และสามารถใช้เป็นจุดขายสำคัญต่อการท่องเที่ยวและสามารถสร้างความประทับใจในประเพณีและวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

3) ปัจจัยด้านธรรมชาติ ชุมชนบ้านห้วยฮ่อมมีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพรรณนานาชนิดกระจายอยู่ตามความสูงของพื้นที่ โดยเฉพาะกล้วยไม้ และเคยมีการสำรวจนกพบว่ามีหลากหลายชนิด นอกจากนี้ยังได้รับการยืนยันจากสมาชิกในชุมชนว่าในป่ายังมีสัตว์ป่าอีกหลายชนิด เช่น นกเหียง กวางผา หมี แม่น ไก่ฟ้าหลังขาว หมูป่า เลียงผา และเก้ง เป็นต้น สิ่งที่สามารถพบเห็นอีกอย่างหนึ่งในชุมชนนี้ คือ ความเอาใจใส่ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติด้วยความตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังสังเกตได้จากการตั้งกฎเกณฑ์การดูแลรักษา ตรวจสอบ ดูแล

พฤติกรรมของคนในหมู่บ้านและบุคคลภายนอกชุมชนที่เข้ามา รวมทั้งการเขียนคำขวัญในการดูแลป่าในชุมชนอีกด้วย จึงกล่าวได้ว่าพื้นฐานของชาวกะเหรี่ยงกับธรรมชาติเป็นสิ่งคู่กัน ทุกคนอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างกลมกลืนและเห็นว่าทรัพยากรธรรมชาตินั้นเป็นส่วนรวม

เนื่องจากพื้นที่อยู่บนที่สูง ยังช่วยสร้างการท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนี้ให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น คือ การท่องเที่ยวในลักษณะของการเดินป่าเที่ยวชมธรรมชาติ หรือสัตว์ป่าได้ด้วย ทั้งนี้ พื้นที่ที่นิยมท่องเที่ยวมากคือคอกยอย ซึ่งมีความสูงอยู่ในระดับ 1,800 เมตรจากระดับน้ำทะเล

ส่วนกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีความเห็นต่อปัจจัยในพื้นที่ที่ทำให้สามารถจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ของชุมชน แสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่สำคัญในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัจจัยสำคัญต่อการจัดการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ศักยภาพ
มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง	4.40	0.72	มากที่สุด
มีสภาพธรรมชาติที่ดีและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว	4.30	0.99	มากที่สุด
สมาชิกในชุมชนให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยว	4.13	0.73	มาก
การควบคุมดูแลให้สมาชิกเอาใจใส่และไม่เอาเปรียบ นักท่องเที่ยว	4.07	0.83	มาก
มีพื้นที่ที่สามารถจัดเพื่อการท่องเที่ยวได้อีกมาก	4.07	0.78	มาก
นักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในชุมชน ไม่สูงมากนัก	3.87	1.04	มาก
สถานที่ท่องเที่ยวเหมาะต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยหรือท่องป่า	3.86	0.92	มาก
นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ค่อนข้างสะดวก	3.83	1.18	มาก
ระบบสาธารณูปโภคมีเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว	3.73	1.05	มาก
พื้นที่มีเพียงพอต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยคุณภาพการให้บริการไม่สูญเสีย	3.72	0.88	มาก
มีการวัดอุณหภูมิหรือโบราณสถานที่เป็นเอกลักษณ์ของคน	3.21	1.32	ปานกลาง
เฉลี่ย	4.11	0.71	มาก

จากข้อมูลในตาราง กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อปัจจัยที่สำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนในด้านต่าง ๆ พบว่า ปัจจัยโดยรวมสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) และปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ดีที่สุด คือ ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง รองลงมาชุมชนมีสภาพธรรมชาติที่ดีและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว และสามารถจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และสมาชิกทุกคนในชุมชนให้ความสำคัญต่อ

การท่องเที่ยว มีการดูแลเอาใจใส่และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว และพื้นที่ในชุมชนแห่งนี้ยังสามารถใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้อีกเป็นจำนวนมาก

จากข้อมูลความเห็นและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า สักยภาพของชุมชนที่เหมาะสมสำหรับการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ คือ วัฒนธรรม และประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ และประชาชนในพื้นที่มีน้ำใจไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว

4.2.4.2 การบริการพักรวมแบบโฮมสเตย์

องค์ประกอบที่สำคัญต่อการกำหนดรูปแบบของการให้บริการแบบโฮมสเตย์นั้น จากการสัมภาษณ์และการสังเกตในชุมชน พบว่า สมาชิกในชุมชนทั้งหมดพร้อมที่จะให้บริการพักรวมแบบโฮมสเตย์แก่นักท่องเที่ยวโดยกำหนดค่าบริการ ค่าที่พัก และค่าบริการอาหารถูกกำหนดเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด สมาชิกในชุมชนทราบว่า การให้ที่พักอาศัยแก่นักท่องเที่ยวไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักแต่เพียงค่าบริการที่จะได้รับเพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มแก่ครอบครัวเท่านั้น แต่สมควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้อาศัยกับผู้เข้ามาอาศัยด้วยการสร้างไมตรี ถ่ายทอดความคิดเห็น แสดงออกทางวัฒนธรรมและประเพณีอันดีของชุมชนให้แก่ผู้เข้าพักอาศัย ดังนั้นเจ้าบ้านจึงต้องเป็นผู้มีอัธยาศัยดี มีความเป็นกันเอง

รูปแบบของการให้บริการที่พักรวมแก่นักท่องเที่ยว นั้น หลังรับประทานอาหารเย็นร่วมกับเจ้าของบ้านที่พักรวมแล้ว นักท่องเที่ยวจะไปรวมกันเป็นหมู่คณะยังบ้านใดบ้านหนึ่งหมุนเวียนกันไปเพื่อให้ทุกบ้านมีโอกาสได้รับประโยชน์ในการให้บริการท่องเที่ยว การรวมกันในช่วงเวลาค่ำมีการสังสรรค์และการต้อนรับซึ่งเป็นกิจกรรมง่าย ๆ ประกอบด้วยการกล่าวต้อนรับนักท่องเที่ยว การร้องเพลงประสานเสียง การเสวนา พูดคุยกับนักท่องเที่ยว การมีกิจกรรมดังกล่าวทั้งหมดนั้น สมาชิกในชุมชนพร้อมครอบครัวต่างพากันมารวมตัวเพื่อให้เกิดการต้อนรับนักท่องเที่ยว จนถึงเวลาที่สมควรต่างฝ่ายก็จะแยกย้ายกันกลับบ้าน ซึ่งนักท่องเที่ยวก็จะกลับไปบ้านพักที่ตนเองเข้าอาศัยด้วยเช่นกัน ทั้งนี้รูปแบบการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวจะมุ่งเน้นการให้บริการแบบพื้นบ้านและเป็นกันเอง

สมาชิกผู้เป็นเจ้าของบ้านจะเข้าร่วมสนทนากับนักท่องเที่ยวก่อนพักผ่อน ทั้งนี้รูปแบบของการสนทนาเป็นไปตามอัธยาศัย ซึ่งขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านสนใจการสนทนาเรื่องใด ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับชุมชน ความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นกะเหรี่ยง เจ้าของบ้านได้รับการอบรม หรือมีความพร้อมด้าน

การให้ความรู้เกี่ยวกับชุมชนของตนเองให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี การสนทนาดังกล่าวทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสสัมผัสทัศนคติความรู้สึกรักของชาวบ้าน ทำให้ทราบถึงวิถีชีวิต ของชุมชน

ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มท่องเที่ยวมีความเห็นว่า การต้อนรับนักท่องเที่ยวสามารถกระทำได้ดีเพราะชุมชนนี้เข้าใจเรื่องการท่องเที่ยว รวมทั้งมีพื้นฐานทางด้านจิตใจของชุมชนที่ดี แต่คงไม่สามารถเทียบได้กับการต้อนรับในแหล่งพักพิงลักษณะอื่นดังเช่นโรงแรม ซึ่งนักท่องเที่ยวจะทราบและเข้าใจ

สำหรับเครื่องนอนในบ้านที่พักอาศัยจะเป็นลักษณะที่นอนง่าย ๆ สะอาด ประกอบด้วยเบาะนอน หมอน และผ้าห่ม ในช่วงพักผ่อนชุมชนแห่งนี้จะมีความเงียบสงบและมีอากาศค่อนข้างเย็นจึงเป็นบรรยากาศที่แปลกไปจากการพักอาศัยในโรงแรม หรือเกสต์เฮาส์ทั่วไป

สิ่งที่ได้จากการสังเกตอีกประการหนึ่งที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุถึงวิธีการให้บริการที่พัก นักท่องเที่ยวที่เข้าพักอาศัย และเจ้าของบ้านมักไม่ได้รับข้อมูลหรือประวัติระหว่างกันก่อนเข้าพักอาศัย ทั้งนี้ตามเกณฑ์ทั่วไปของการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์นั้นทั้งสองฝ่ายจะให้ข้อมูลส่วนตัวเพื่อให้ทราบว่าสามารถเข้าร่วมอาศัยพักแรมในบ้านนั้นได้หรือไม่ เพราะนักท่องเที่ยวแต่ละคน หรือผู้ให้ที่พักอาศัยแต่ละราย จะมีข้อมูลอื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเข้าพักอาศัย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในชุมชนนี้ค่อนข้างมีจิตใจดี มีอัธยาศัยและไมตรีที่ดีต่อนักท่องเที่ยว จึงมองข้ามความจำเป็นด้านการให้ข้อมูลระหว่างกัน นอกจากนี้ยังเห็นว่าบริษัทนำเที่ยวจะเป็นผู้ให้ข้อมูลฝ่ายเจ้าของบ้านให้แก่นักท่องเที่ยว และจะไม่สนใจข้อมูลของนักท่องเที่ยวด้วย เข้าใจว่าบริษัทนำเที่ยวได้พยายามคัดสรรนักท่องเที่ยวมาเป็นอย่างดีแล้ว

4.2.5 ศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบโฮมสเตย์ ความสำคัญประการหนึ่งไม่น้อยกว่าศักยภาพด้านอื่น คือ ความสามารถของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว จากข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ทำให้พบว่าชุมชนแห่งนี้มีขีดความสามารถ หรือความพร้อมที่จะกระทำให้เป็นผลสำเร็จของชุมชนท้องถิ่นในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดการท่องเที่ยวได้ แม้ว่าจะไม่เด่นนัก แต่ก็สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวแก่ประชาชนในชุมชนด้านรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยว ดังรายละเอียดการวิเคราะห์ต่อไปนี้

4.2.5.1 ด้านการบริหารการตลาด

ด้านความพร้อมของชุมชนด้านการบริหารการตลาด ประกอบด้วย การเตรียมการ การให้ข้อมูล และการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ผลการศึกษาแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการบริหารการตลาด

ความพร้อม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพร้อม
สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างอิสระ	4.07	0.98	มาก
มีโอกาสปรึกษาหารือกับเพื่อนในชุมชนเรื่องการท่องเที่ยว	3.97	0.85	มาก
มีโอกาสรับทราบข้อมูลของนักท่องเที่ยวก่อนที่จะเข้ามาพักอาศัยในชุมชน	3.97	0.89	มาก
จัดเตรียมหาแผนที่และรายละเอียดของข้อมูลในพื้นที่ให้มากที่สุด	3.97	0.91	มาก
จัดเตรียมหน่วยประสานงานกลางในพื้นที่ไว้เพื่ออำนวยความสะดวก	3.93	0.90	มาก
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว	3.79	0.98	มาก
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนหรือฤดูกาลที่นักท่องเที่ยวชอบเข้าไปในพื้นที่	3.66	1.17	มาก
มีข้อมูลในเรื่องค่าใช้จ่ายให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ	3.63	1.19	มาก
จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว	3.55	0.83	มาก
เฉลี่ย	3.83	0.70	มาก

จากข้อมูลในตารางที่ 11 พบว่า ความพร้อมด้านการบริหารการตลาดของชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.83) โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวสามารถจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนได้อย่างอิสระ รองลงมา สมาชิกในชุมชนมีโอกาสนปรึกษาหารือกับเพื่อนในชุมชนเรื่องการท่องเที่ยว มีโอกาสรับทราบข้อมูลของนักท่องเที่ยวก่อนที่จะเข้าพักอาศัยในชุมชน จัดเตรียมหาแผนที่และรายละเอียดของข้อมูลในพื้นที่ให้มากที่สุด และชุมชนมีการจัดเตรียมหน่วยประสานงานกลางในพื้นที่ไว้เพื่ออำนวยความสะดวก ตามลำดับ

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่า ชุมชนมีการบริหารการตลาดด้วยตนเองด้วยความอิสระ โดยอาศัยการปรึกษาหารือระหว่างสมาชิกในชุมชนด้วยกัน รูปแบบของการบริหารการตลาดที่สำคัญคือการเตรียมข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวได้ทราบข้อเท็จจริง วางแผนการประสานงานกับ

หน่วยงานกลางคือ กลุ่มจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านห้วยฮี้ ที่มีบุคลากรประจำประกอบด้วย กรรมการดำเนินการ ประธาน รองประธาน และผู้รับผิดชอบงานฝ่ายต่าง ๆ เพื่อจัดหาดูแลระบบ สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว จากข้อมูลการสัมภาษณ์ก็ได้ผลใน ลักษณะเดียวกันคือ ชุมชนมีการบริหารการตลาดด้วยตนเองโดยอาศัยองค์กรอื่นเข้ามาช่วย ให้คำแนะนำ องค์กรที่สำคัญคือ โครงการฟื้นฟูชีวิตและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นองค์กรตั้งอยู่ใกล้พื้นที่ กลุ่ม ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความเห็นถึงประสบการณ์ หรือความสามารถด้านการบริหารการตลาดในชุมชน ว่ายังมีจุดด้อยด้านการประสานงานระหว่างสมาชิกในชุมชน อย่างไรก็ตามชุมชนแห่งนี้ต่างพยายาม เรียนรู้ด้านการบริหารการตลาดจากองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งพยายามประยุกต์การตลาด ร่วมกัน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการบริหารการตลาดที่มีประสิทธิภาพได้ในอนาคต

4.2.5.2 ความพึงพอใจของชุมชนจากการจัดการท่องเที่ยว

ด้านการกระจายรายได้ และความพึงพอใจของสมาชิกในชุมชนต่อธุรกิจท่องเที่ยวที่ ทุกฝ่ายร่วมมือกันดำเนินงานมา เป็นการวิเคราะห์รายละเอียด ความพึงพอใจด้านรายได้ ความพึงพอใจ ในอัตราการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพของนักท่องเที่ยว การใช้ศักยภาพของบุคคลใน ท้องถิ่น เป็นต้น ผลการศึกษาแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจจากการจัดธุรกิจท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
ขอบเขตพื้นที่สำหรับใช้ในการท่องเที่ยวชัดเจน	4.24	0.99	มากที่สุด
ใช้มัคคุเทศน์ที่เป็นบุคคลในท้องถิ่น	4.17	1.18	มาก
มีการกำหนดกฎระเบียบเพื่อให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติชัดเจน	4.07	1.01	มาก
ชุมชนอนุญาตให้มีการจัดการส่งเสริมท่องเที่ยวสำหรับ สมาชิกแต่ละรายได้ตามความเหมาะสม	3.93	1.18	มาก
คุณภาพของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมและมาพักอาศัย พักแรมในพื้นที่	3.90	0.86	มาก
รายได้ที่ได้รับจากการธุรกิจท่องเที่ยวของครอบครัว	3.50	1.14	มาก
มีความสูญเสียด้านวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น	3.41	1.62	มาก
สมาชิกในครอบครัวสามารถหารายได้จากการส่งเสริมการ ท่องเที่ยว	3.40	1.07	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคเช่นไฟฟ้าประปา ถนนห้องน้ำ	3.39	1.37	ปานกลาง
ความสม่ำเสมอด้านรายได้ที่ได้รับจากกิจกรรมท่องเที่ยว	3.31	1.20	ปานกลาง
การเชื่อมโยงหรือการสูญเสียความเป็นธรรมชาติของชุมชน	3.28	1.33	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.74	0.94	มาก

จากข้อมูลในตารางที่ 12 พบว่า สมาชิกในชุมชนมีความพึงพอใจในด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.74) โดยเฉพาะความพึงพอใจด้านสภาพพื้นที่มีขอบเขตชัดเจนและเพียงพอต่อการจัดการท่องเที่ยว รองลงมา คือ ใช้อัตลักษณ์ที่เป็นบุคคลในท้องถิ่น สมาชิกในชุมชนร่วมกันกำหนดกฎระเบียบเพื่อให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติชัดเจน ชุมชนอนุญาตให้สมาชิกแต่ละรายจัดการส่งเสริมท่องเที่ยวได้ตามความเหมาะสม นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมรวมทั้งเข้ามาพักอาศัยเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ และรายได้ที่ได้รับจากการธุรกิจท่องเที่ยวของครอบครัว ตามลำดับ

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า สมาชิกในชุมชนแห่งนี้ มีความพึงพอใจในด้านการทำงานร่วมกันมากกว่าความพึงพอใจที่เกิดจากการท่องเที่ยว ซึ่งความพึงพอใจนี้อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนมีความต้องการที่จะรักษาทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีของตนเองไว้ให้ยั่งยืน จึงให้ความสำคัญกับรายได้ในระดับที่รองลงมา

4.2.5.3 การจัดการการท่องเที่ยว

ด้านการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน การจัดกิจกรรม การปรับปรุงวิธีการให้บริการ และการจัดระบบสาธารณูปโภค เป็นต้น ผลการศึกษาแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการจัดการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพร้อม
สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวมีความตระหนักและระมัดระวัง			
ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว	4.17	0.95	มาก
การจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับวัน เวลา ฤดูกาล	4.03	0.94	มาก
มีการแนะนำการท่องเที่ยวในชุมชนผ่านสื่อต่างๆ สม่่าเสมอ	3.93	1.23	มาก
มีการกำหนดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเหมาะสมกับ			
ประเพณี วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของชุมชน	3.93	0.87	มาก
มีการจัดระบบสาธารณูปโภค เช่น ห้องน้ำ สถานที่พักผ่อน			
น้อยให้นักท่องเที่ยว	3.69	0.89	มาก
ปรับปรุงวิธีการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวมิให้ซ้ำซากจำเจ	3.62	1.12	มาก
บริษัทท่องเที่ยวมาติดต่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวประจำ	3.50	1.32	มาก
มีการจัดมูมนำสินค้าให้นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ	3.33	1.21	ปานกลาง
มีเอกสารแนะนำสถานที่ให้นักท่องเที่ยว	3.31	1.28	ปานกลาง
ครอบครัวสามารถหารายได้จากการท่องเที่ยวได้เพียงพอ			
ต่อการดำรงชีพ	3.14	1.01	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.73	0.85	มาก

จากข้อมูลในตารางที่ 13 พบว่าชุมชนมีความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวโดยรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.73) โดยเฉพาะความสามารถในการจัดการที่อยู่ภายใต้ความตระหนักและระมัดระวังต่อความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวแตกต่างกันไปตามวัน เวลา และฤดูกาล มีการแนะนำการท่องเที่ยวในชุมชนผ่านสื่อสม่ำเสมอ มีการกำหนดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเหมาะสมกับประเพณี วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของชุมชน และมีการจัดระบบสาธารณูปโภค ให้นักท่องเที่ยวตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจัดการด้านการตลาดท่องเที่ยวของชุมชนจะมุ่งเน้นการจัดการด้านกิจกรรมที่เหมาะสมต่อนักท่องเที่ยว ภายใต้ความตระหนักและความเอาใจใส่เกี่ยวกับความเสื่อมโทรมหรือการสูญเสียทรัพยากร วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชุมชน ดังนั้นจึงต้องการมีการจัดการให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมหรือกลมกลืนกับปัจจัยที่ทำให้ชุมชนแห่งนี้สามารถดำเนินการท่องเที่ยวได้ด้วย

4.2.6 ปัญหาการทอ้งเที๋ยวของบ้านห้วยฮี้และความต้องการความช่วยเหลือ

ตารางที่ 14 จำนวน และร้อยละ ของปัญหาการทอ้งเที๋ยว

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาการทอ้งเที๋ยว ¹		
ขาดการดูแลจากหน่วยงานราชการ	11	36.7
นักทอ้งเที๋ยวไม่รักษาระเบียบฯ	7	23.3
นักทอ้งเที๋ยวมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม	7	23.3
ชุมชนไม่ช่วยกันจัดการดูแลแหล่งทอ้งเที๋ยว	5	16.7
แหล่งทอ้งเที๋ยวเสื่อมโทรมรวดเร็วกว่าเดิม	2	6.7
นักทอ้งเที๋ยวไม่ช่วยกันรักษาแหล่งทอ้งเที๋ยว	2	6.7
จำนวนนักทอ้งเที๋ยวมักเกินไป	-	-
ชุมชนไม่ได้รับประโยชน์จากการทอ้งเที๋ยว	-	-

หมายเหตุ ¹ คำถามตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ปัญหาของการทอ้งเที๋ยว จากการศีกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อปัญหาการทอ้งเที๋ยวของบ้านห้วยฮี้ ที่สำคัญ เรียงตามลำดับจากปัญหาที่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นมากที่สุด ไปหาน้อย คือ ปัญหาลำดับแรก กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัจจุบันหน่วยงานราชการไม่เข้ามาดูแลจัดการให้นักทอ้งเที๋ยวปฏิบัติตามกฎระเบียบ จำนวน 11 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 36.7 ลำดับที่สอง ปัญหานักทอ้งเที๋ยวไม่รักษาระเบียบ กฏ กติกา ของชุมชน จำนวน 7 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.3 ลำดับที่สาม ปัญหานักทอ้งเที๋ยวมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ปฏิบัติตนขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี จำนวน 7 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.3 ลำดับที่สี่ ชุมชนไม่ช่วยกันดูแลจัดการแหล่งทอ้งเที๋ยว จำนวน 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.7 ลำดับที่ห้า ปัญหาแหล่งทอ้งเที๋ยวทรุดโทรมรวดเร็วกว่าเดิม จำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.7 และลำดับที่หก ปัญหานักทอ้งเที๋ยวไม่ช่วยกันรักษาแหล่งทอ้งเที๋ยว จำนวน 2 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 จำนวน และร้อยละ ความต้องการความช่วยเหลือ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ความต้องการความช่วยเหลือ ¹		
ภาษาต่างประเทศ	19	63.3
การฝึกอบรมในการประชาสัมพันธ์/การตลาด	14	46.7
การฝึกอบรมด้านการเป็นมัคคุเทศก์	12	40.0
การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวทั่วไป	11	36.7
การบริหารจัดการและการทำบัญชีการเงิน	9	30.0
ด้านต้อนรับนักท่องเที่ยว	8	26.7
การบริการอาหาร	7	23.3
การบริการที่พัก	7	23.3
อื่น ๆ	-	-

หมายเหตุ ¹ คำถามตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากการที่ได้พูดคุยกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องถึงสิ่งที่ชุมชนต้องการความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ ประการแรกชุมชนต้องการด้านการฝึกอบรมภาษาต่างประเทศ จำนวน 19 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 63.3 ประการที่สอง ต้องการฝึกอบรมในการประชาสัมพันธ์และการตลาด จำนวน 14 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 46.7 ประการที่สาม ต้องการการฝึกอบรมด้านการเป็นมัคคุเทศก์ จำนวน 12 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.0 ประการที่สี่ต้องการความช่วยเหลือด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวทั่วไป จำนวน 11 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 36.7 และประการที่ห้า ต้องการการบริหารจัดการและการทำบัญชีการเงิน